

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ของกลุ่มจักสาน บ้านลุมพุก ตำบลโลกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยวิธีการศึกษาครั้งนี้ได้มาจากการสัมภาษณ์แบบทั้งมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง ส่วนที่ไม่มีโครงสร้างจะเป็นการสัมภาษณ์จะเป็นการเก็บรายละเอียดที่ต้องการทราบนอกเหนือจาก ข้อมูลภายในแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง 2 ชุดดังนี้ คือ 1. ชุดแผนธุรกิจ 2. ชุดยุทธศาสตร์การผลิตไม้ไผ่ การวิเคราะห์เรียงลำดับดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง
2. ผลการศึกษากระบวนการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มจักสานบ้านลุมพุก ตำบลโลกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
3. ผลการศึกษาถึงกระบวนการผลิตกระติบข้าวไม้ไผ่ของกลุ่มจักสานบ้านลุมพุก ตำบลโลกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
4. สาเหตุที่กลุ่ม ไม่ประสบความสำเร็จเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในระดับจังหวัด (5 ดาว)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มจักสาน บ้านลุมพุก ตั้งอยู่ บ้านเลขที่ 29 หมู่ที่ 5 บ้านลุมพุก ตำบลโลกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ประกอบธุรกิจประเภท เป็นกิจการการผลิตชนิดของสินค้า เป็นกระติบข้าวทำจากไม้ไผ่ ปีที่ก่อตั้งองค์กร ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2541 เงินทุนเมื่อเริ่มต้น 20,000 บาท เงินทุนปัจจุบัน 21,572 บาท จำนวนเงินหุ้น 6,500 บาท

หน่วยงานภายนอกที่ให้การสนับสนุนองค์กร

1. องค์กรบริหารส่วนตำบลโลกพระสนับสนุนงบประมาณสร้างโรงงานฝึกฝนอาชีพ เป็นเงิน 700,000 บาท
2. ประชาสงเคราะห์จังหวัดสนับสนุนเงินทุน 20,000 บาท
3. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกันทรวิชัยให้คำปรึกษาแนะนำสนับสนุนด้านการบริหารจัดการกลุ่มให้เข้าสู่สินค้า หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ประจำจังหวัดมหาสารคาม

คณะกรรมการบริหาร มีดังนี้

- | | |
|----------------------------|----------------|
| 1. นายเสน่ห์ ภูบรม | ประธานกลุ่ม |
| 2. นายขุน มะโพธิ์ศรี | รองประธานกลุ่ม |
| 3. นางดวงตา สวงวนสิทธิ์ | รองประธานกลุ่ม |
| 4. นางสมปอง ใต้ตาม | เลขานุการ |
| 5. นายประสิทธิ์ จันทรสอน | เหรัญญิก |
| 6. นายจักรพันธ์ ศรีหาปัญญา | ประชาสัมพันธ์ |
| 7. นายรอง ภูกองเมฆ | กรรมการตรวจสอบ |

สมาชิกกลุ่ม

1. นางเกษร ภูกิ่งพลอย
2. นางจันทร์มา วงศ์ใหญ่
3. นายบุญเที่ยง เหล่าลุมพุก
4. นายคำผอง ภูกองเมฆ
5. นางทองเลี่ยม ภูมดี
6. นางสาวราญ โพธิ์เหลือง
7. นางทองผัน แน่นอุดร
8. นางเลียบ คำปลิว
9. นางรัตนา ภูผาง
10. นางทองบ่อ โพธิ์น้อย
11. นางเพ็ญ บุญโชติ
12. นางพิศมัย อินอุ่นโชติ

ประวัติความเป็นมา

แต่เดิมบ้านลุมพุกมีการปลูกไม้ไผ่จำนวนมาก เมื่อว่างเว้นจากฤดูทำนา ราษฎรในหมู่บ้านว่างงานจึงเริ่มมองหาอาชีพใกล้ตัวที่สืบทอดมานานจากบรรพบุรุษ โดยเริ่มต้นจากการตัดลำไม้ไผ่ที่ได้ขนาดมาสานเป็นกระบะข้าว หรือส้อมไก่อ เริ่มแรกผลิตไว้ใช้เองในครัวเรือน และจำหน่ายเองบ้างแต่ไม่มากนัก และไม่เป็นรูปแบบของการรวมกลุ่ม จากนั้นในปี พ.ศ. 2530 เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกันทรวิชัย ได้เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนให้รวมกลุ่มกันขึ้น เริ่มแรกมีสมาชิกจำนวน 30 คน เงินกองทุน 3,000 บาท ต่อมาในปี พ.ศ. 2541 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกันทรวิชัย ได้เสนอของบประมาณจากสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด

มหาสารคาม เป็นเงิน 45,000 บาท เพื่อใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง พ.ศ. 2545 ทางกลุ่มได้มีการรวมกลุ่ม ด้วยความสมัครสมานสามัคคี ตั้งใจผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ทำให้มีกระติบข้าวจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดใกล้เคียง ได้รับการรับรองจากองค์การบริหารส่วนตำบลโคกพระ ให้เป็นสินค้า หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ และในปี พ.ศ. 2546 เป็นปีที่ทางกลุ่มมีความภาคภูมิใจอย่างมาก เนื่องจากได้รับรางวัลสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ 2 ดาวในระดับจังหวัด และ 3 ดาวในระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัจจุบันทางกลุ่มได้รับการส่งเสริมจากสำนักพัฒนาชุมชน อำเภอกันทรวิชัยให้มีการพัฒนาสินค้า โดยมีการเข้าร่วมประชุม และออกจำหน่ายสินค้าในงานสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ประจำจังหวัด

ระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม

หมวดที่ 1 ว่าด้วยข้อความทั่วไป

ข้อที่ 1 กลุ่มนี้มีชื่อว่ากลุ่มจักสาน บ้านลุมพุก หมู่ที่ 5 ตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม สถานที่ตั้งของกลุ่ม บ้านเลขที่ 29 หมู่ที่ 5 ตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ข้อที่ 2 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่ม

- 2.1 เพื่อเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ชุมชน
- 2.2 เพื่อพัฒนาสังคม ส่งเสริมและปลูกฝังประชาธิปไตยให้เกิดความสามัคคี
- 2.3 เพื่อสร้างองค์ความรู้แก่คนรุ่นหลัง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

หมวดที่ 2 ว่าด้วยสมาชิก

ข้อที่ 3 สมาชิก หมายถึง บุคคลที่ยื่นใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกให้เสียค่าสมัครคนละ 10 บาท มีสมาชิกรับรองจำนวน 2 คน ต้องเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอย่างน้อย 6 เดือน และกรรมการมีความเห็นชอบให้เป็นสมาชิกได้

ข้อที่ 4 การขาดจากสมาชิกภาพสิ้นสุดลงเมื่อ

- 4.1 ตาย
- 4.2 ลาออก
- 4.3 ที่ประชุมมีมติให้ออก
- 4.4 ย้ายถิ่นที่อยู่

หมวดที่ 2 ว่าด้วยคณะกรรมการ

ข้อที่ 5 คณะกรรมการต้องมาจากการเลือกตั้ง

- 5.1 คณะกรรมการมี 7 คนอยู่ในตำแหน่งวาระละ 2 ปี
- 5.2 กรรมการว่างลงให้คณะกรรมการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน
- 5.3 ให้มีการประชุมสามัญอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
- 5.4 การประชุมวิสามัญให้เรียกประชุมสมาชิกได้เมื่อมีเรื่องเร่งด่วน

หมวดที่ 3 ว่าด้วยการเงิน

ข้อที่ 6 เงินทุนรายได้ของกลุ่มได้จาก

- 6.1 ค่าสมัคร ค่าธรรมเนียมตามที่กลุ่มกำหนดให้ใช้สำหรับเป็นค่าใช้จ่าย

ในการดำเนินงานของกลุ่มจะไม่คืนให้สมาชิกไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น

- 6.2 เงินค่าหุ้นของสมาชิก

หมวดที่ 4 ว่าด้วยการกู้ยืมเงิน

ข้อที่ 7 กลุ่มจะเปิดให้สมาชิกกู้ยืมได้ต่อเมื่อกลุ่มมีเงินทุนไม่ต่ำกว่า 21,572 บาท

- 7.1 การกู้ยืมมี 2 ประเภท

- 7.1.1 กู้ฉุกเฉินเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อน

- 7.1.2 กู้สามัญเพื่อลงทุนการผลิต

หมวดที่ 5 ว่าด้วยการปันผล

ข้อที่ 8 วันสิ้นสุดปีทางบัญชีให้ถึงวันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี

- 8.1 การปันผลกำไร

- 8.1.1 หักเป็นทุนสำรองสมทบ 20%

- 8.1.2 หักเข้าเป็นกองทุนชุมชน 10%

- 8.1.3 ค่าตอบแทนคณะกรรมการ 10 %

- 8.1.4 ปันผล 50 %

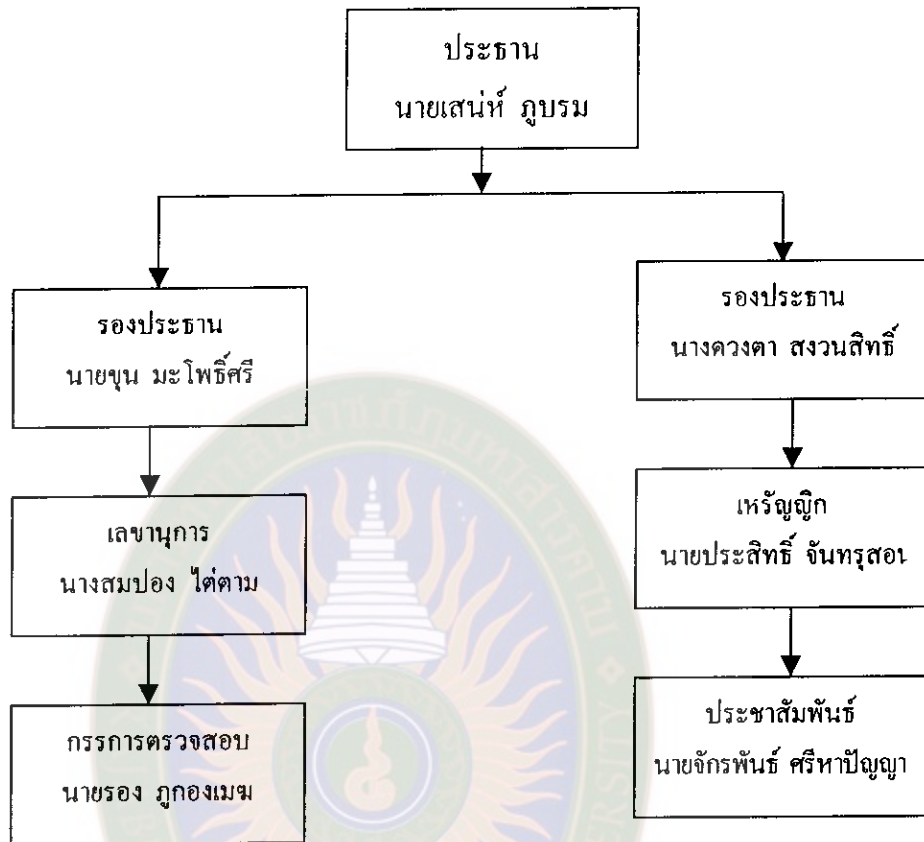
- 8.1.5 เหลือคืนผู้กู้ 10 %

ข้อที่ 9 การตั้งรับผลประโยชน์แทน

- 9.1 จะต้องเป็นผู้ที่สมาชิกระบุไว้ในใบสมัคร

ระเบียบข้อบังคับนี้ได้รับความเห็นชอบจากมติที่ประชุมสามัญเท่านั้น

โครงสร้างองค์กร



แผนภูมิที่ 15 แสดงโครงสร้างองค์กรกลุ่มจักสานบ้านลุมพุก

สภาพภูมิศาสตร์

บ้านลุมพุกตั้งอยู่ที่ราบสูง มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ คือ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านโนนค้อ

ทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านหนอง – บ้านสมศรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอขามเฒ่า จ.กาฬสินธุ์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านคอกม้า

สภาพทั่วไปบ้านลุมพุก มีที่สาธารณะประโยชน์โคกกลางเนื้อที่ 13 ไร่และ

หนองสาธารณะประโยชน์ 3 แห่งคือ

1. หนองสองห้อง มีเนื้อที่ 11 ไร่ 3 งาน 29 ตารางวา
2. หนองปลาอึ่ง มีเนื้อที่ 20 ไร่
3. หนองคู มีเนื้อที่ 20 ไร่

หมู่บ้านลุมพุกมีพื้นที่ในการเกษตรและที่อยู่อาศัยดังนี้

1. พื้นที่ทำนา ประมาณ 1,070 ไร่
2. ที่อยู่อาศัย ประมาณ 300 ไร่
3. พื้นที่ทำสวน ประมาณ 200 ไร่

สังคมประเพณี

เป็นสังคมชนบททำการเกษตรเป็นหลักใช้ชีวิตเรียบง่ายช่วยเหลือพึ่งพากันอยู่กันแบบพี่น้อง นับถือศาสนาพุทธมีประเพณีตามแบบชาวพุทธ โดยทั่วไป

เศรษฐกิจ

อาชีพหลักคือการทำนาและมีอาชีพรองหลังจากทำนาคือการทำหัตถกรรมกระติบข้าวด้วยไม้ไผ่ โดยการนำของนายชาย มูลเสนา เป็นผู้ริเริ่มใช้ภูมิปัญญาของตนทำกระติบข้าวขึ้นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2515 ทำให้นายชาย มูลเสนา มีรายได้ที่ดีต่อมาชาวบ้านมีความคิดอยากจะใช้ภูมิปัญญาทำเหมือนนายชาย มูลเสนา บ้างจึงรวมกลุ่มกันขึ้นได้ประมาณ 9 ครัวเรือน ทำกระติบเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้หลังจากการทำนาเสร็จ ต่อมาปี พ.ศ. 2519 ได้ทำเป็นอาชีพหลักควบคู่กับการทำนา จนถึงปัจจุบันนี้เกือบทุกครัวเรือนและในปี พ.ศ. 2541 ได้มีหน่วยงานราชการให้ความสนใจ และให้การช่วยเหลือจึงจัดตั้งกลุ่มจักสานขึ้น โดยมีหน่วยงานพัฒนาชุมชนได้ของบประมาณมาช่วยเหลือเป็นกองทุนจำนวน 20,000 บาท เพื่อให้สมาชิกกู้ยืมหมุนเวียนกันภายในกลุ่ม โดยผลิตกระติบข้าวแบ่งออกเป็น 3 ขนาดดังนี้

1. กระติบข้าวขนาดใหญ่ ราคาถ่วงละ 150 บาท
2. กระติบข้าวขนาดกลาง ราคาถ่วงละ 30 บาท
3. กระติบข้าวขนาดเล็ก ราคาถ่วงละ 15 บาท

2. การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ของกลุ่มจักสานบ้านลุมพุก

1. แนวคิดด้านการตลาดของกลุ่ม

เป็นการขายส่ง โดยมีตัวแทนหรือพ่อค้าคนกลางมารับไปจำหน่ายต่อยังต่างจังหวัด การจำหน่ายผลิตภัณฑ์สามารถจำหน่ายและจักสานได้ตลอดตามคำสั่งซื้อ

2. การคิดค้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

ยังเป็นแบบดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของหมู่บ้าน กลุ่มจะเน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังไม่มีการพัฒนาเป็นรูปแบบใหม่

3. ปณิธานหรือปรัชญาในการดำเนินงาน

“กลุ่มต้องมีความสมัครสมาน สามัคคีและความมั่นคง”

4. ทิศทางหรือเป้าประสงค์หลักของกลุ่มที่ต้องการในอนาคต (วิสัยทัศน์)

กลุ่มต้องมีความเข้มแข็งมั่นคง สมัครสมานสามัคคี สามารถผลิตสินค้าซึ่งเป็น
ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดำรงไว้ให้ลูกหลานได้สืบทอด เลี้ยงตนเองได้ทั้งภายในกลุ่มและหมู่บ้าน

5. ขอบข่ายในการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่ม (พันธกิจ)

5.1 มีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นและเลือกคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อบริหารจัดการ
กลุ่ม จะมีการเลือกตั้งใหม่ทุก 2 ปี

5.2 มีการรวมกลุ่มผลิตเพื่อผลิตสินค้าจำหน่ายต่อให้กับพ่อค้าคนกลางหรือชาวบ้าน
นำไปจำหน่ายต่อภายในจังหวัดและต่างจังหวัดต่อไป

5.3 มีการจัดทำบัญชีรายรับและรายจ่าย สามารถชี้แจงรายละเอียดให้สมาชิก
ทุกคนได้รับทราบ

วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

1. ด้านการตลาด พ่อค้าคนกลางเป็นผู้มารับสินค้ายังกลุ่มเพื่อไปจำหน่ายต่อด้วยตนเอง
2. ด้านการผลิต การจักสานกระติบข้าวเป็นแบบดั้งเดิมของชุมชนซึ่งสืบทอดมาจาก
ภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. ด้านการจัดการ การบริหารงาน ต้องมีคณะกรรมการดำเนินการเพื่อบริหารจัดการ
ภายในกลุ่ม
4. ด้านการเงิน กลุ่มต้องมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายที่ชัดเจน โดยมีคณะกรรมการ
เป็นผู้ควบคุม
5. ด้านการพัฒนา สมาชิกภายในกลุ่มมีการพัฒนาด้านการผลิตจนเกิดเป็นความชำนาญ
สามารถรับงานตามคำสั่งได้

วัตถุประสงค์ของกลุ่ม

1. เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพและรายได้ให้เกิดขึ้นแก่ชุมชน
2. เพื่อพัฒนาสังคมส่งเสริมและปลูกฝังประชาธิปไตยให้เกิดความสามัคคี
3. เพื่อสร้างองค์ความรู้แก่คนรุ่นหลัง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป้าหมายของกลุ่ม

1. สมาชิกของกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม
2. ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อฝึกให้สมาชิกมีนิสัยรักการเก็บออม
เพิ่มทุนให้แก่กลุ่มและตนเอง

การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก

โอกาส

1. ด้านเศรษฐกิจ กลุ่มจักสานสามารถสร้างรายได้เพิ่มให้แก่กลุ่มและครอบครัว
มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีพ
2. ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและสังคม รูปแบบการดำรงชีวิตและความเชื่อมีความ
สอดคล้องต่อการผลิต การผลิตถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ
3. การคัดสรรโครงการสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้ได้รับรางวัล 2 ดาว
ระดับจังหวัดมหาสารคาม ประจำปี พ.ศ. 2547 และ 3 ดาวระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ประจำปี พ.ศ. 2546
4. ด้านคู่แข่ง กลุ่มจักสานได้มีการศึกษาดูงานและสามารถผลิตสินค้าได้ทันเวลา
ตามสั่งได้ ซึ่งฝีมือทัดเทียมกับคู่แข่ง
5. ด้านลูกค้า ลูกค้ามีความจงรักภักดีต่อสินค้า นอกจากนี้ ลูกค้าประจำที่มีความ
สนิทสนมคุ้นเคยกันดีสามารถต่อรองราคากับกลุ่มได้โดยตรง และยังมีการบอกต่อ แนะนำ
ลูกค้าใหม่
6. ด้านกลุ่ม Suppliers ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้าน
ความรู้ และเงินทุน คือ สำนักงานพัฒนาชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโคกพระ
อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

อุปสรรค

1. ด้านกลุ่ม Suppliers กลุ่มผู้จำหน่ายวัตถุดิบมีการขึ้นราคาไม้ไผ่ เนื่องจาก
ปัจจุบันนี้ไม้ไผ่ขาดแคลน ต้องนำเข้าไม้ไผ่จากต่างประเทศ
2. ด้านคู่แข่ง คู่แข่งมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระติบข้าวรูปแบบใหม่ที่ไม่ได้
ผลิตจากไม้ไผ่ เช่น ผลิตภัณฑ์กระติบข้าวจากต้นกก จากใบตาล ทำให้ส่วนแบ่งตลาดของกลุ่ม
ลดลง
3. ด้านฤดูกาล หน้าฝนอากาศชื้นทำให้ไม้ไม่สามารถตากไม้ไผ่ได้ ทำให้ยอดการผลิต
ค่อนข้างน้อย

การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน

จุดแข็ง

1. ด้านการตลาด การจำหน่ายของกลุ่มจะมีพ่อค้าคนกลางมารับสินค้าด้วยตนเอง สินค้าสามารถส่งทำได้ โดยกลุ่มสามารถผลิตสินค้าได้ใกล้เคียงกับของเดิม สินค้ามีการควบคุมคุณภาพและตรวจสอบรายละเอียดก่อนนำออกจำหน่าย
2. ด้านการผลิต วัตถุดิบที่ใช้คือ ไม้ไผ่ซึ่งพอลาได้จากชุมชนและชุมชนใกล้เคียง หากไม้ไผ่ไม่เพียงพอสามารถสั่งซื้อได้เพิ่มเติม ทำให้การผลิตไม่ขาดช่วง
3. ด้านการบริหารจัดการ ทางกลุ่มจักสานจะมีการตั้งกฎระเบียบของกลุ่มขึ้นมา โดยมีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม มีการแบ่งงานกันทำตามความรับผิดชอบ มีการระดมทุนจากสมาชิกภายในกลุ่มและมีการเลือกคณะกรรมการใหม่ทุก 2 ปี
4. ด้านการเงิน จะมีคณะกรรมการควบคุม ตรวจสอบความถูกต้อง และมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายรายเดือนอย่างชัดเจน

จุดอ่อน

1. ด้านการตลาด ราคาขายของกลุ่มค่อนข้างคงที่ ราคาขายยังเป็นราคาเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงและขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าให้รู้จักแพร่หลายมากขึ้น
2. ด้านการผลิต อุปกรณ์ในการผลิตยังใช้แบบเดิม ไม่มีการพัฒนานำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ ส่วนด้านวัตถุดิบเพื่อให้ได้คุณภาพ ไม้ไผ่จำเป็นจะต้องตากให้แห้งเสียก่อน จึงทำให้เสียเวลาในการผลิตเพิ่มมากขึ้น
3. ด้านบริหารจัดการ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มจักสานได้รับความนิยมมากขึ้น เนื่องจากการผลิตยังใช้วิธีการแบบเดิม เมื่อมีการสั่งซื้อในปริมาณมาก จะทำให้ผลิตไม่ทันเพราะขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบ เช่น ขาดการจัดเตรียมแผนด้านกำลังคน กำลังเงิน และวัตถุดิบในการผลิตให้สอดคล้องกับปริมาณการสั่งซื้อในแต่ละเดือน

เป้าหมายทางการตลาดที่ทางกลุ่มตั้งไว้

1. เพิ่มยอดขายโดยรวมจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 30
2. สามารถกำหนดราคาสินค้าได้เอง

การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย

ลูกค้าหลัก คือ พ่อค้าคนกลางที่มารับสินค้าไปจำหน่ายต่อ
 ลูกค้ารอง คือ ประชาชนที่มารับสินค้าไปจำหน่ายต่อ

พฤติกรรมการณ์ซื้อของลูกค้าเป็นอย่างไร

1. ลูกค้ามีความสนิทสนมเนื่องจากเป็นลูกค้าเก่า
2. ลูกค้ามีความพึงพอใจในราคาเนื่องจากสามารถพูดคุยต่อรองกันได้โดยตรง
3. ลูกค้ามีความชื่นชอบและพอใจในผลิตภัณฑ์ ทำให้ทางกลุ่มมียอดขายเพิ่มขึ้น

การเปรียบเทียบกับคู่แข่ง

ข้อดีของธุรกิจ

1. ลูกค้าสามารถต่อรองราคาได้
2. ผลิตภัณฑ์มีความแข็งแรงทนทาน
3. ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักของลูกค้ามานานแล้ว
4. ผลิตภัณฑ์สามารถผลิตได้ตามคำสั่ง
5. ผลิตภัณฑ์มีราคาที่เหมาะสม

ข้อเสียของธุรกิจ

1. กำไรการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการ
2. ไม่มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์

กลยุทธ์และกิจกรรมทางการตลาด

ตัวสินค้าหรือบริการ

1. ลักษณะผลิตภัณฑ์หรือบริการ ลักษณะของสินค้าเป็นกระติบข้าวทรงกลม ทำด้วยไม้ไผ่ ลักษณะการผลิตเป็นแบบดั้งเดิมที่สืบทอดมาจากภูมิปัญญาชาวบ้านและมีการควบคุมการผลิตสินค้าไม่ให้ล้นตลาด
2. การวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์จะจัดวางจำหน่ายไว้ที่กลุ่ม จัดเรียงไว้เป็นชั้นและใช้เชือกร้อยเป็นกลุ่มเพื่อแสดงสินค้าให้ลูกค้าได้ชม
3. ประโยชน์ที่ผู้ซื้อจะได้รับ ความทนทาน แข็งแรง และเหมาะสมกับการใช้งานของผลิตภัณฑ์
4. บรรจุภัณฑ์ ไม่มีการจัดทำบรรจุภัณฑ์ แต่เวลาขนส่งจะใช้เชือกร้อยเป็นกลุ่ม ๆ
5. ตรายี่ห้อ ใช้ชื่อกลุ่มจักสานบ้านลุมพุก

การกำหนดราคาขาย

1. กำหนดตามต้นทุนการผลิต คุณภาพและขนาดของสินค้า
2. กำหนดราคาขายตามปริมาณสินค้าและความต้องการของตลาด

ช่องทางการจำหน่ายสินค้า

1. พื้นที่หรือแหล่งขาย (อาณาเขต การขาย / คลอบคลุมพื้นที่) พ่อค้าคนกลางจะนำไปจำหน่ายต่างพื้นที่และต่างจังหวัด
2. ขายเอง / ขายผ่านคนกลาง (พ่อค้าปลีก/ค้าส่ง) เป็นการขายส่งผ่านพ่อค้าคนกลางและขายปลีก ณ ที่ทำการกลุ่ม
3. การจัดส่งสินค้า พ่อค้าคนกลางจะมารับสินค้าไปจำหน่ายต่อเอง
4. การจัดเก็บสินค้า จะเก็บรวบรวมสินค้าไว้ที่ทำการกลุ่ม ประธานกลุ่มเป็นผู้ดูแลและอีกส่วนหนึ่งจะเก็บไว้ที่บ้านของสมาชิกเอง

การส่งเสริมการขาย

1. ขายเองโดยตรง ไม่ค่อยนำไปจำหน่ายเอง เพราะกลุ่มเป็นลักษณะผลิตส่งเพื่อจำหน่ายต่อ
2. วิธีการส่งเสริมการขาย (ลด / แลก / แจก / แดม / ให้ชิม / ทดลองใช้) ทางกลุ่มใช้เพียงการลดราคาแต่ต้องเป็นลูกค้าประจำที่คุ้นเคยและรับซื้อกันมานานแล้ว
3. การโฆษณา (น.ส.พ. / TV / ป้าย) เป็นลักษณะแผ่นพับที่ทางจังหวัดจัดทำเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประจำจังหวัดและออกร้านตามงานนิทรรศการหรืองานเทศกาลต่าง ๆ
4. ประชาสัมพันธ์ เป็นลักษณะการบอกต่อ คือ สินค้าเป็นที่รู้จักมานานแล้วและมีคุณภาพดี

แผนการผลิต

- การจัดทำแผนการผลิต / ปฏิบัติการ ประเด็นที่สำคัญ ดังต่อไปนี้
- คุณภาพของผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม มีลักษณะแข็งแรง ทนทาน เหมาะสมกับการใช้งานดูแลรักษาง่าย
- การออกแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม เป็นลักษณะดั้งเดิม สืบทอดจากบรรพบุรุษ

การเลือกสถานที่ตั้งของกลุ่ม เลือกใช้บ้านประธานกลุ่ม ซึ่งเป็นศูนย์รวมในการบริหารจัดการทุกอย่าง

การบริหารบุคคลภายในกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน โดยมีคณะกรรมการบริหาร 6 คน

กำหนดการผลิตและปฏิบัติการ ทางกลุ่มมีการกำหนดเป้าหมายการผลิตดังนี้

1. เพิ่มผลผลิตให้ได้ 7,800 หน่วยต่อปี
2. ผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน

รายได้ของกลุ่ม

กลุ่มจักสานมีการบันทึกรายรับ ในปี พ.ศ. 2547 ดังนี้

เดือน	รายรับ
มกราคม	60,000 บาท
กุมภาพันธ์	50,000 บาท
มีนาคม	40,000 บาท
เมษายน	45,000 บาท
พฤษภาคม	40,000 บาท
มิถุนายน	30,000 บาท
กรกฎาคม	30,000 บาท
สิงหาคม	35,000 บาท
ตุลาคม	50,000 บาท
พฤศจิกายน	60,000 บาท
ธันวาคม	70,000 บาท
รวม	510,000 บาท

3. กระบวนการผลิตกระติบข้าวไม้ไผ่

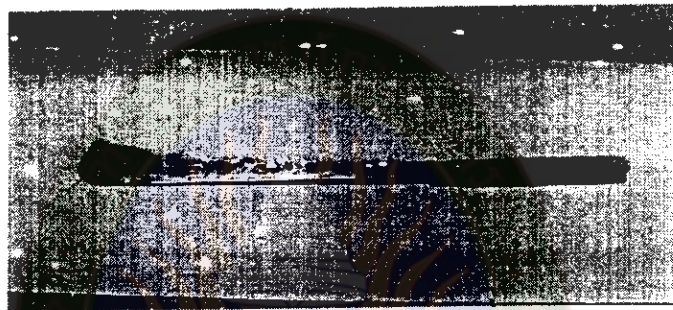
ประชากรในประเทศไทยนิยมบริโภคข้าวเหนียว เนื่องจากข้าวเหนียวเป็นพันธุ์ข้าวดั้งเดิมแก่แก่ที่มีอยู่ในบางท้องถิ่นประเทศไทยก่อนที่จะมีพันธุ์ข้าวเจ้า ปรากฏดงนักโบราณคดีพบเมล็ดข้าวเหนียวในก้อนอิฐที่เป็นโบราณสถานเก่าแก่ เช่น องค์พระประโทน เป็นต้น ในการเก็บรักษาข้าวเหนียวที่นึ่งแล้วนั้น จะต้องใส่ภาชนะที่เก็บความร้อนได้เป็นอย่างดี นั่นคือกระติบข้าว กระติบข้าว คือ หัตถกรรมจักสานทรงกระบอก มีฝาปิดใช้บรรจุข้าวเหนียวที่นึ่งแล้วสำหรับเก็บรับประทานได้เป็นเวลานาน ข้าวเหนียวที่บรรจุใส่กระติบข้าวจะไม่แฉะเกินไป เนื่องจากความร้อนสามารถระเหยซึมผ่านผนังไม้ไผ่ได้บางส่วน ไอน้ำที่เหลือกลับทำให้ข้าวเหนียวมีความอ่อนนุ่มไม่แห้งหรือแข็งเร็วจนเกินไป กระติบข้าวจึงเป็นภาชนะที่เหมาะสมสำหรับเก็บรักษาข้าวเหนียวได้ดีที่สุด ช่างฝีมือแต่ละหมู่บ้านมีวิธีการผลิตรูปทรงกระติบข้าวอย่างคล้ายคลึงกัน แต่จะแตกต่างกันไปในรายละเอียด เช่น ขนาดของกระติบ ลักษณะลวดลาย ความสูง ความกว้าง ชนิดของเส้นตอก และไม้ไผ่ การผลิตหัตถกรรมไม้ไผ่ของบ้านลุมพุก อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ปัจจุบันมีกลุ่มชาวบ้านผลิตกระติบข้าวกว่า 65 ครัวเรือน สืบเนื่องมาจากประชากรในภาคอีสานนิยมบริโภคข้าวเหนียว จึงทำให้ปริมาณความต้องการใช้กระติบข้าวเพิ่มขึ้นไปด้วย กระติบข้าวจึงเป็นหัตถกรรมจักสานที่ชาวบ้านลุมพุก ได้ยึดถือเป็นอาชีพเสริมทำรายได้ให้ผู้ผลิตพอสมควร การประกอบอาชีพจักสานกระติบข้าวไม้ไผ่ของกลุ่มจักสานบ้านลุมพุก เป็นอาชีพที่สืบทอดมานานจากบรรพบุรุษ กระบวนการผลิตเป็นแบบดั้งเดิม ปัจจุบันเป็นอาชีพเสริมที่ช่วยสร้างรายได้ให้แก่กลุ่มนอกเหนือจากการทำนา โดยกระบวนการผลิตมีดังต่อไปนี้

อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตหัตถกรรมไม้ไผ่

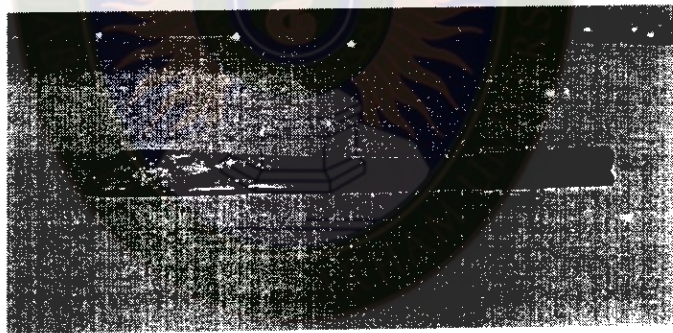
เครื่องมือที่ใช้ในการผลิตหัตถกรรมไม้ไผ่ของช่างบ้านลุมพุกไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมากนัก อุปกรณ์หลักมีไม่กี่ชนิด ปัจจุบันมักสรรหาอุปกรณ์มาประยุกต์บ้าง เช่น กรรไกร มีดเหลาดินสอ เข็มเย็บผ้า ค้ายในลอน เลื่อย เป็นต้น แต่อุปกรณ์หลักเป็นมีด หินลับมีด เหล็กหมาด ไม้แบบสำหรับใช้วัดขนาดกระติบ และยังเป็นต้องใช้ อุปกรณ์ในการผลิตได้แก่

1. มีด ถือได้ว่าเป็นอุปกรณ์ที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งเพราะจะต้องใช้ในการตัดไม้ไผ่ และวัสดุอื่น ๆ นอกจากนั้นยังใช้เหลาดอก เพื่อให้ดอกมีความเรียบร้อยและสวยงาม ลักษณะของมีด จะต้องมีความคม ถ้ามีดไม่คมแล้วก็ไม่สามารถที่จะตัด และเหลาไม้ไผ่ได้

1.1 มิดโต้ เป็นมิดที่มีลักษณะรูปร่างยาว ด้านหนาประมาณ 5 มิลลิเมตร ด้านคมบาง ความยาวประมาณ 30 เซนติเมตร (ด้านอีก 15 เซนติเมตร) มิดที่ดีต้องทำมาจาก เหล็กกล้า เช่น เหล็กเหนียว หากนำไปลับกับหินจะลึบง่าย เหลาได้นาน ชูคดอกได้เกลี้ยงเกลา มิดโต้มีสองชนิด ชนิดกันและชนิดบ้อง ประโยชน์การใช้งานของมิดโต้จะใช้ผ่าและตัดเสียบเป็น ส่วนมาก เพราะเป็นมิดที่มีน้ำหนักกว่ามิดชนิดอื่น



มิดโต้ชนิดบ้อง



มิดโต้ชนิดกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 1 เปรียบเทียบระหว่างมิดโต้ชนิดบ้องและมิดโต้ชนิดกัน

1.2 มิดคอกหรือพรวดอก เหมาะสำหรับจักอกและเหลาคอกไม่เหมาะกับงานหนัก เช่นการฟัน มิดคอกมีลักษณะสันโค้งปลายแหลม ขนาดความยาวของตัวมิด 14 เซนติเมตร ส่วนความยาวรวมด้านประมาณ 40 เซนติเมตร มิดคอกอาจมีหลายขนาดทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใช้ มิดที่ชาวบ้านหนองห้าง นิยมใช้คือ มิดคอกชนิดกัน



มีดดอกชนิดบ้อง



มีดดอกชนิดก้น

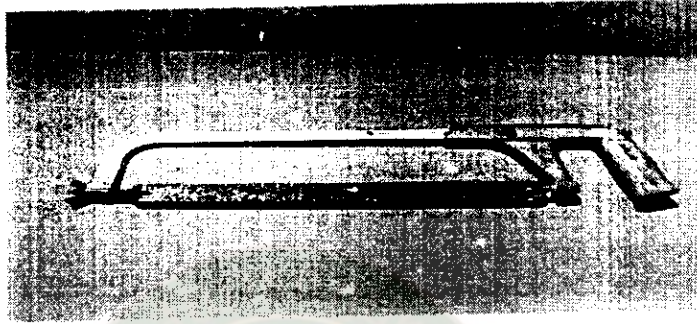
ภาพที่ 2 แสดงความแตกต่างระหว่างมีดดอกชนิดบ้องและมีดดอกชนิดก้น

2. หินลับมีด หินลับมีดจะได้อาจมาจากหินทราย ลักษณะหินที่ดีจะต้องเนื้อละเอียด ลับมีดคมง่ายเนื้อหินกัดผิวเหล็กได้สม่ำเสมอ ทำให้มีดคมละเอียดแต่ก่อนหินลับมีดได้จากธรรมชาติ ปัจจุบันช่างได้หันมาใช้หินลับมีดชนิดอัด ที่ผลิตด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่หาซื้อได้ตามร้านขายมีดทั่วไป โดยส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นก้อนทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าเป็นสีเทาอมน้ำเงิน



ภาพที่ 3 แสดงลักษณะหินลับมีดที่นิยมใช้ในปัจจุบัน

3. เลื่อย ส่วนมากแล้วจะซื้อตามท้องตลาด สามารถใช้ได้หลายขนาด ช่างมักจะใช้ เลื่อยที่มีขนาดเล็ก เพราะจะได้รอยตัดขนาดเล็กเนื้อไม้จะเรียบ



ภาพที่ 4 แสดงลักษณะของเลื่อย

4. เหล็กหมาด เป็นเหล็กปลายแหลม มีด้ามจับมีขนาดความยาวตั้งแต่ 10 เซนติเมตร ขึ้นไปและมีด้ามยาวประมาณ 10 เซนติเมตร ทำมาจากเหล็กเส้น เหมาะสำหรับการเจาะชิ้นงาน วัสดุกรรมไม้ไผ่ หากเป็นงานที่จักสานเส้นดกเล็ก ๆ จะนิยมใช้เหล็กหมาดเป็นอุปกรณ์ช่วย จักเส้นดกด้วย อุปกรณ์ชนิดนี้ช่างจักสานอาจทำขึ้นเอง จากเหล็กเส้น เผาไหม้ทุบให้ปลาย ช่างหนึ่งแหลม



ภาพที่ 5 แสดงลักษณะของเหล็กหมาด

5. ค้อนดอก เป็นค้อนที่ทำจากไม้เนื้อแข็ง ใช้สำหรับตีสันมีดเวลาผ่าไม้ชนิดความยาวประมาณ 30 เซนติเมตร ด้ามจับพอดนัดมือ น้ำหนักประมาณ 1 กิโลกรัม



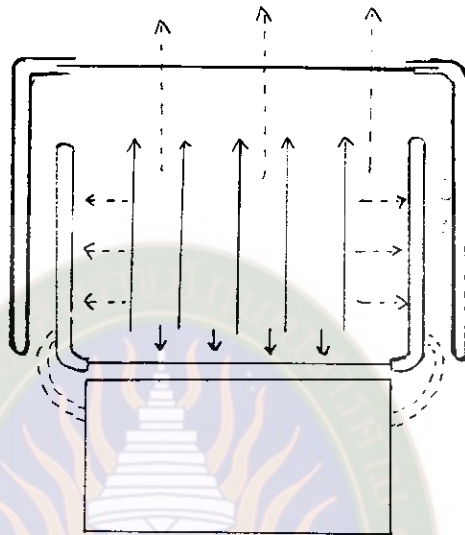
ภาพที่ 6 แสดงลักษณะของค้อนดอก

6. เข็ม สำหรับเย็บผ้าหัตถกรรมไม้ไผ่ และตกแต่งให้เกิดความสวยงาม จะใช้เข็มที่มีขนาดใหญ่พอสมควร ซึ่งผู้ผลิตไปซื้อหามาเองในราคาที่ไม่แพงมากนักอันละ 4-5 บาท

7. ด้ายไนลอน เป็นอุปกรณ์ชนิดหนึ่งที่ใช้ในการมัดตกแต่ง ซึ่งผู้ผลิตสามารถเลือกได้ตามความเหมาะสม มามัดตกแต่งหัตถกรรมไม้ไผ่ให้มีความสวยงาม และคงทนถาวร ผู้ผลิตส่วนใหญ่จะเลือกใช้ด้ายไนลอนในการมัดตกแต่งเพราะสามารถหาได้ง่าย ราคาถูกและสะดวกสบายในการมัด

การผลิตกระติบข้าวไม้ไผ่ของชาวบ้านลุ่มพุก อำเภอกันทรวิชัย เพื่อจำหน่าย เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่ได้สืบทอดกันมาหลายสิบปี ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษายุทธศาสตร์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ โดยเน้นที่กระบวนการผลิตและได้แบ่งสาระสำคัญออกเป็น 7 หัวข้อ ตามที่กลุ่มได้ยึดทำเป็นอาชีพเสริมในหมู่บ้าน สามารถจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

ความสำคัญประโยชน์การใช้สอย และคุณค่าความงามทางศิลปะ



ความร้อนผ่านผนังกระติบ
ได้เพียงบางส่วน

ภาพที่ 7 แสดงไอความร้อนหลังจากการบรรจุข้าวเหนียวที่นึ่งร้อน ๆ และอุณหภูมิจะลดลงเรื่อย ๆ แต่ข้าวเหนียวจะยังมีความนุ่มเนื่องจากมีไอน้ำ ถูกเก็บกักไว้บางส่วนโดยผนังของกระติบ

ในด้านคุณค่าและความงามทางศิลปะ ความงามของกระติบข้าว ซึ่งผลิตโดยชาวบ้าน ลุ่มพุกเกิดจากลาย และความละเอียดของเส้นดอก ซึ่งจัดสรรองค์ประกอบต่าง ๆ ได้อย่างลงตัว โดยเฉพาะกระติบข้าวที่ชาวบ้านลุ่มพุกเป็นผู้ผลิต ส่วนใหญ่จะมีตั้งแต่ 5 ลายขึ้นไป คือ ลายสองเวียน เป็นลายสองที่สานให้แถวลายอยู่ในลักษณะแนวนอนใช้สานตัวฝาและตัวกระติบข้าว 2 ลายสองขึ้น เป็นลายที่สองที่มีแถวลายในลักษณะตั้ง ใช้สานตัวกระติบข้าวเช่นเดียวกับ 3 อัดคุ หรือฝาคู เป็นแผ่นดอกที่สานด้วยลายเหลว (ลายเฉลว) เพื่อใช้สำหรับปิดช่องว่าด้านบน 4 ลาดขัดเป็นลายที่สานให้ติดกันกับลายตาเหลว เพื่อให้ฝาคูหนาขึ้น 5 ลายมัดหวายต่าง ๆ ที่ใช้มัดเข็บ กระติบข้าวเหล่านี้ล้วนมีลวดลายที่สวยงาม บ่งบอกถึงความประณีตของช่างผู้ผลิต และศิลปวัฒนธรรมที่ยังคงมีเอกลักษณ์เฉพาะสืบทอดให้ชาวบ้านลุ่มพุกได้รักษาไว้

จากการศึกษาพบว่ากระติบข้าวสะท้อนถึงความเชื่อในพุทธศาสนาของชาวบ้านลุมพุก เนื่องจากชาวบ้านหนองห้างจะใช้กระติบข้าวใส่ข้าวเหนียวที่นึ่งแล้วนึ่งถวายเป็นภัตตาหารแด่พระสงฆ์ ซึ่งกระติบข้าวของชาวไทยอีสานที่จะใช้ใส่ถวายพระสงฆ์นั้นช่างผู้ผลิตกระติบข้าวจะสร้างให้มีความประณีตที่สุด กระติบข้าวเป็นสิ่งที่จะต้องให้เห็นถึงขนบธรรมเนียมประเพณีทางวัฒนธรรม ค่านิยมของชาวบ้านลุมพุก ที่ยังรักษาขนบธรรมเนียมแบบเดิมไว้จนถึงปัจจุบัน



ภาพที่ 8 แสดงกระติบข้าวที่ชาวบ้านลุมพุก อำเภอกันทรวิชัย เป็นผู้ผลิต

การศึกษากระบวนการผลิตกระบิข้าวของบ้านลุมพุก ผู้ศึกษาได้ศึกษารายละเอียดในด้านประสิทธิภาพ ทักษะและแรงจูงใจ คุณลักษณะในการผลิต สถานภาพในการประกอบอาชีพ การลงทุน กระบวนการผลิต การใช้แรงงานในครอบครัว ผลผลิต ราคา รายได้ และการขาย ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพ และปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพ สำคัญเป็น คั้งนี้

1. ประสิทธิภาพ ทักษะและแรงจูงใจในการผลิต การศึกษาการได้รับประสิทธิภาพ ทักษะ ความรู้ แรงจูงใจ ให้ตัดสินใจประกอบอาชีพ ทำให้ทราบถึงเหตุผลที่ทำให้ช่างผู้ผลิตกระบิข้าวตัดสินใจเลือกผลิตกระบิข้าวเป็นอาชีพเสริมคั้งนี้

1.1 ประสิทธิภาพ

ผู้ผลิตกระบิข้าวร้อยละ 56 มีประสิทธิภาพในการผลิตมาเป็นเวลากว่า 5 ปี ขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 24 มีประสิทธิภาพในการผลิตมาเป็นเวลาประมาณ 3-5 ปี และร้อยละ 20 มีประสิทธิภาพในการผลิตกระบิข้าวมาเป็นเวลานานประมาณ 1-3 ปี การผลิตกระบิข้าวส่วนใหญ่ผู้ผลิตมีประสิทธิภาพ มาจากการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษตั้งแต่เกิดมาก็เห็นบิดามารดาผลิตกระบิข้าวทำให้ฝึกผลิตกระบิข้าวตั้งแต่ยังเด็ก โดยไม่ได้ศึกษามาจากที่อื่น

1.2 แหล่งความรู้และทักษะ

ผู้ผลิตกระบิข้าวทุกรายได้รับความรู้และทักษะในการผลิตโดยการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ คือ ปู่ย่า ตายาย ซึ่งผู้ผลิตกระบิข้าวจะเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน และผลิตเป็นอาชีพเสริมจนเกิดเป็นความชำนาญ โดยเมื่อครั้งยังเยาว์วัยได้ช่วยงานผลิตกระบิข้าวจนสามารถผลิตได้เอง จึงมีการผลิตเป็นอาชีพเสริมมาโดยตลอด

1.3 แรงจูงใจในรายได้และแรงจูงใจในการผลิต

ผู้ผลิตกระบิข้าว มีแรงจูงใจเพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น เพราะเมื่อเกิดมาเห็นบรรพบุรุษสานกระบิข้าว จึงได้ผลิตตามภายหลัง และได้ผลิตไปจำหน่ายเมื่อเห็นว่ามียาได้คั้ง ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงได้ผลิตกระบิข้าวเป็นอาชีพเสริมเพื่อประทังชีวิต

1.4 การคาดการณ์ในรายได้จากการประกอบอาชีพ

ในด้านความมกน้อยของรายได้ ผู้ผลิตกระบิข้าว คาดว่าการผลิตกระบิข้าวจะได้รับผลตอบแทนคุ้มคั้งกับการลงทุน เนื่องจากรายได้ที่ได้รับจากการขายกระบิข้าว โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตมีราคาไม่สูงจนเกินไป

2. ปัจจัยในด้านคุณลักษณะของการประกอบอาชีพที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ การศึกษาแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ผู้ผลิตกระติบข้าวตัดสินใจ ที่จะประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าวเป็นอาชีพเสริม ผลการศึกษาเป็นดังนี้

2.1 ในการตัดสินใจผลิตกระติบข้าวนั้นการพิจารณาความพร้อมของปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว ก็เป็นอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญ ผู้ผลิตกระติบข้าวทุกคน ให้ข้อมูลว่าปัจจัยดังกล่าวที่สำคัญคือ มีความรู้ ความสามารถ ฝีมือ ประสิทธิภาพ ในการผลิต ปัจจัยสำคัญคือ ต้องการรายได้เสริมหลังฤดูการเก็บเกี่ยวและสามารถใช้เวลาวางหลังเลิกงานในการผลิต

2.2 แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจประกอบอาชีพ ผู้ผลิตกระติบข้าว ร้อยละ 33 ได้รับข้อมูลจากประสบการณ์ของตนเอง ทั้งนี้โดยอธิบายว่าได้ช่วยพ่อแม่สานกระติบข้าวบ่อยครั้งมากจนสามารถทำการผลิตได้เองทุกขั้นตอนและก่อให้เกิดความชำนาญ จึงมีการยึดเป็นอาชีพรองลงมาร้อยละ 67 ได้รับข้อมูลจากเพื่อนบ้านที่ประสบความสำเร็จในด้านการประกอบอาชีพ ผลิตกระติบข้าวได้มาชักชวนให้ประกอบอาชีพนี้ เพราะทำให้มีรายได้ใช้จ่ายในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น

3. สถานภาพของการประกอบอาชีพ การประกอบอาชีพของชาวบ้านลุ่มพุก ผู้ผลิตกระติบข้าวทุกคนจะทำนาเป็นอาชีพหลัก และสานกระติบข้าวเป็นอาชีพรอง ในด้านการใช้เวลาในการประกอบอาชีพระหว่างปี ผู้ผลิตกระติบข้าวทุกคน จะประกอบอาชีพนี้เมื่อว่างจากการทำนา คือ ช่วงที่รอการเก็บเกี่ยวผลผลิต และหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ในด้านการใช้เวลาในการประกอบอาชีพในแต่ละวัน ผู้ผลิตกระติบข้าวทุกคนจะทำงานในการประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าวตลอดทั้งวัน

4. การลงทุนในการประกอบอาชีพ ในการประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าวของชาวบ้านลุ่มพุก ผู้ผลิตกระติบข้าวมีการลงทุนที่สำคัญในด้านเครื่องมือ และด้านวัตถุดิบ การลงทุนดังกล่าวนี้ มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการผลิตไม่มากนัก ผู้ผลิตกระติบข้าวมีการลงทุนในระดับที่ไม่แตกต่างกันมากนัก และทุกคนใหญ่ใช้เงินลงทุนของตัวเอง ได้ผลการศึกษาดังนี้

4.1 ระดับผู้ลงทุน ผู้ผลิตกระติบข้าวมีการลงทุนในด้านวัตถุดิบในการประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว ประมาณ 15 บาทต่อ 1 ใบ หรือประมาณ 3,000 – 4,000 บาทต่อปี จะเห็นได้ว่า มีการลงทุนประกอบอาชีพในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะปัจจัยที่ใช้ในการประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว ทั้งเครื่องมือและวัตถุดิบมีราคาไม่สูง และผู้ผลิตนิยมขยายการลงทุนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีการลงทุนในระดับเหมาะสมกับแรงงานในครอบครัว

4.2 แหล่งเงินทุน ผู้ผลิตกระติบข้าวลงทุน ประกอบอาชีพสานกระติบข้าวโดยใช้เงินทุนต่าง ๆ ดังนี้

ผู้สานกระติบข้าวร้อยละ 80 มีการลงทุนโดยการใช้เงินของตนเอง ซึ่งมาจากการขายข้าว การรับจ้าง และการประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว ร้อยละ 20 ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกพระและสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

4.3 การลงทุนด้านเครื่องมือและวัตถุดิบ ผู้ผลิตกระติบข้าวมีการลงทุนด้านเครื่องมือ ได้แก่ มีด, เหล็กเจาะ, กบไสไม้ และมีการลงทุนด้านวัตถุดิบคือ ไม้ไผ่ หวาย ก้านตาล ชาวบ้านลุ่มพุกที่ผลิตกระติบข้าว มีการลงทุนในด้านเครื่องมือเป็นมูลค่า ระหว่าง 300 – 400 บาท ในครั้งแรก และการลงทุนด้านวัตถุดิบเป็นมูลค่าประมาณ 2,000 – 4,000 บาทต่อปี ทั้งนี้ผู้ผลิตจะไปหาซื้อไม้ไผ่จากแหล่งวัตถุดิบที่ไม้ไกลจากหมู่บ้านนัก บางครั้งจะมีพ่อค้านำไม้ไผ่มาขายในหมู่บ้าน ส่วนหยาของผู้ผลิตกระติบข้าวจะหาซื้อจากตลาดหรือปลูกเอง ก้านตาลจะหาตัดตามหมู่บ้านหรือมีพ่อค้านำมาขาย การลงทุนของผู้ผลิตไม่แตกต่างกันมากนัก

5. กระบวนการผลิตกระติบข้าว

วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตกระติบข้าว

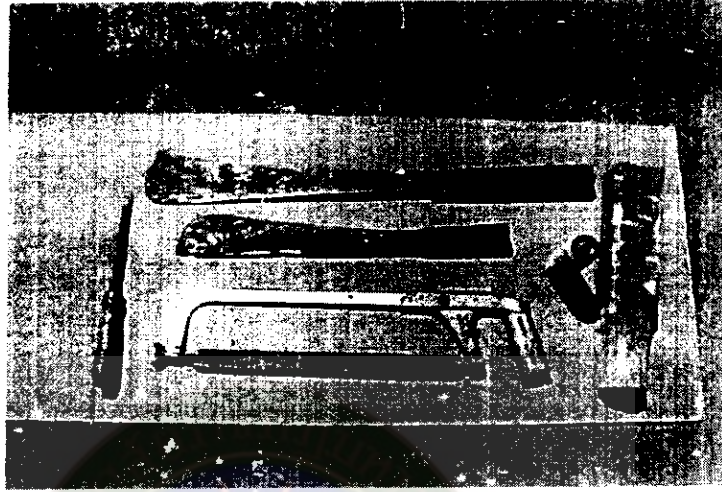
วัสดุ

1. ไม้ไผ่บง
2. ไม้ไผ่บ้าน (ไผ่สีสุก)
3. หวาย

4. ก้านตาล ก้านตาลนั้นจะนำมาทำดินกระติบข้าว โดยมีผู้ผลิตบางครอบครัวปลูกต้นตาล ไว้ที่ท้องนา ที่สวน หรือที่ไร่ ก็สามารถไปตัดก้านตาล ใช้ทำดินกระติบข้าวได้ โดยไม่ต้องซื้อถ้าไม่ปลูกต้นตาลไว้ ถึงจะมีพ่อค้านำก้านตาล นำมาขายให้ถึงในหมู่บ้าน ในราคาก้านละ 20 บาท

อุปกรณ์

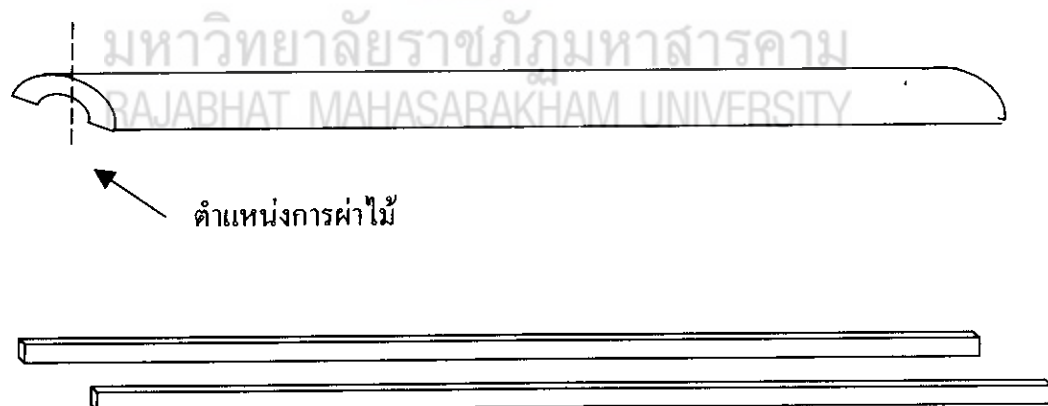
1. มีดโต้
2. มีดตอก
3. เหล็กหมาด
4. หินลับมีด
5. เลื่อย



ภาพที่ 9 แสดงอุปกรณ์และวัสดุที่ใช้ในการผลิตกระติบข้าว

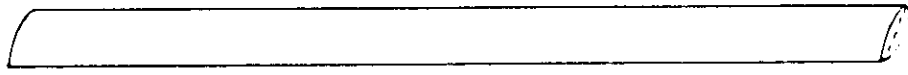
การเตรียมวัสดุ

1. การเตรียมดอก ดอกในการผลิต กระติบข้าวจะเป็นดอกชนิดตะแคง (ดอกตะแคง) กล่าวคือ ผ่าตามความหนาของเนื้อไม้ ไม้ที่จะนำมาทำเส้นดอกจะยาว ขนาด 1 ปลาย หรือประมาณ 30 เซนติเมตร เป็นไม้ที่มีอายุประมาณ 2-3 ปี เพราะเส้นดอกจะเหนียว ไม้ขนาดเล็ก เส้นดอกจะหนาประมาณ 0.5 มิลลิเมตร กว้างประมาณ 3 มิลลิเมตร การผลิต กระติบข้าวโดยมากใช้เส้นดอกกลุ่มเสมอกระติบข้าวขนาดใหญ่หรือเล็กขึ้นอยู่กับจำนวนของ เส้นดอก



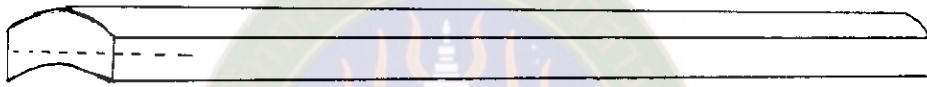
ภาพที่ 10 แสดงลักษณะดอกตะแคง

2. ดอกปิ่น เป็นดอกที่มีขนาดใหญ่จกแนวขนานเนื้อไม้ ขนาดความยาว 1 ปล้อง หรือประมาณ 30 เซนติเมตร (ความยาวตามขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของฝักกระดืบ) กว้าง ประมาณ 2 เซนติเมตร หนาประมาณ 1 มิลลิเมตร โดยเฉลี่ยแล้วกระดืบข้าวหนึ่งใจจะใช้ ดอกปิ่นประมาณ 30 เส้น ขุดเหล่า ให้มีความหนาบางเสมอกัน



ไม้ไฟที่นำมาทำดอก

ตำแหน่งการผ่าไม้

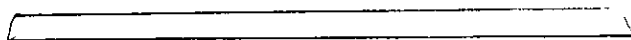


ภาพที่ 11 แสดงลักษณะดอกปิ่นและการจกดอกปิ่น

3. หวาย การเตรียมหวาย เริ่มจากการคัดเลือกลำหวายการเลือกหวาย ช่างมักจะเลือก หวายลำที่แก่จัดเพราะจะจกง่าย ความคงทนพอประมาณ โดยปกติแล้วหวายที่มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 7 มิลลิเมตร จะจกได้ 8 เส้น ขนาด ความยาวประมาณ 3 เมตร หนา 0.5 มิลลิเมตร เวลา นำมาใช้ ช่างจะนำหวายไปแช่น้ำเพื่อจะให้เหนียวไม่ขาดง่าย



เนื้อส่วนใน

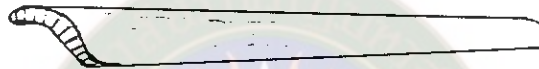


ภาพที่ 12 แสดงลักษณะการผ่าหวาย

4. ดินกระติบข้าวเป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่ง ซึ่งนำมาต่อเข้ากับตัวกระติบอยู่ ส่วนล่างสุด ทำมาจากไม้ข่อยปา หรือก้านกาล หากเป็นไม้ข่อยปาจะใช้เลื่อยวงเดือนผ่าให้เป็นแผ่น ๆ กว้างประมาณ 7 เซนติเมตร หนาประมาณ 4 มิลลิเมตร เพื่อทำให้เป็นแผ่น แล้วช่างจะนำมาขัดทิ้งไว้ให้แห้ง ส่วนก้านตาลผ่าเอาเฉพาะส่วนหลังก้าน (ส่วนที่แบนราบของก้าน)



หลังก้าน



ท้องก้าน

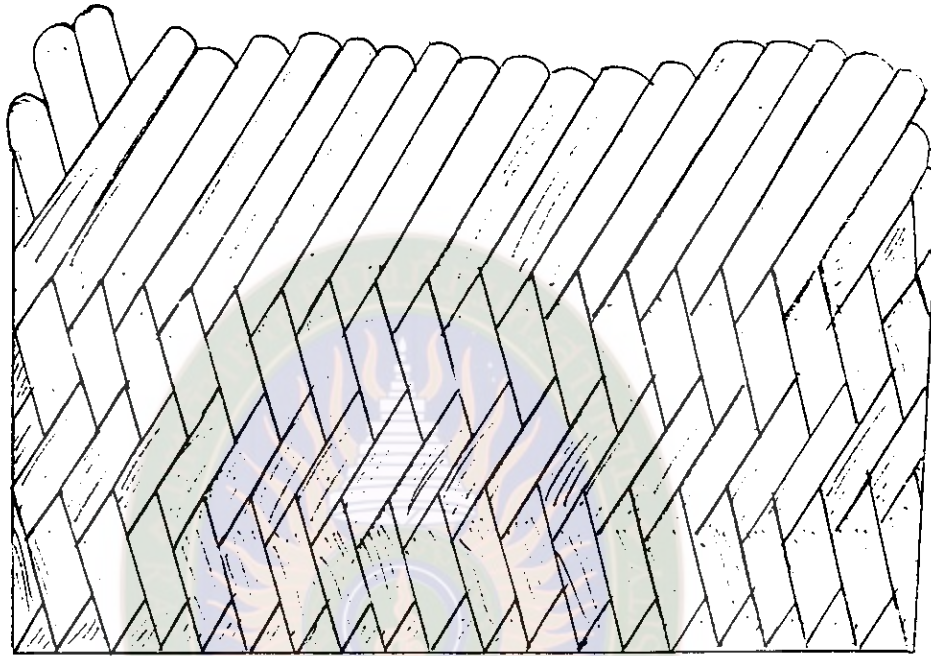


ภาพที่ 13 แสดงลักษณะดินกระติบที่ทำจากก้านตาล

ขั้นตอนในการสานขึ้นรูปกระติบข้าว

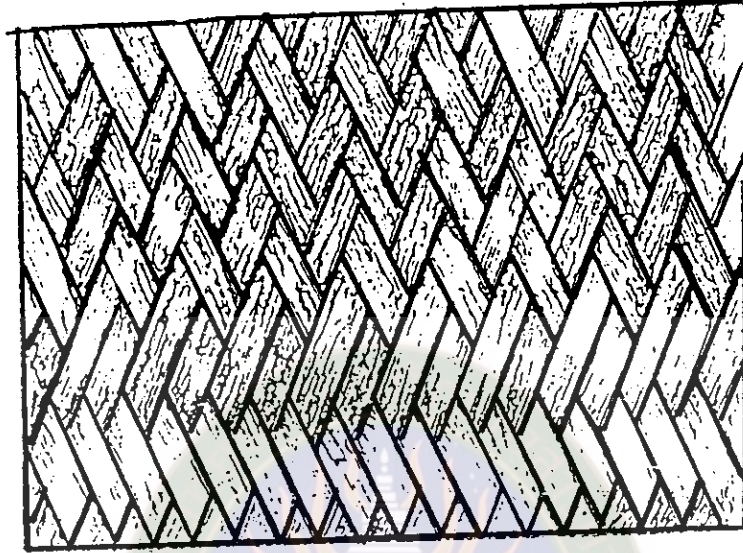
1. นำตอกตะแคงที่เตรียมไว้ สานด้วยลายสองเวียน อาจจะเริ่มจากตรงกลางของเส้นตอก หรือเริ่มจากปลายตอกข้างใดข้างหนึ่งก็ได้ หากเริ่มจากส่วนกลางของเส้นตอก จะสานด้วยลายสองเวียน 4 รอบ หรือที่เรียกว่า 4 แถวลาย การสานกระติบจำนวน เส้นตอกมักจะคู่กันเสมอ เช่น จำนวน 96 คู่ (เป็นกระติบขนาดกลาง)

แนวของเส้นตอกจะอยู่ในลักษณะเอียงทแยงกัน 96 คู่จะแบ่งออกเป็นฝ่ายฝ่ายละ 96 เส้น (รวมเส้นตอกทั้งหมด 192 เส้น) กระติบหนึ่งอันจะประกอบด้วย ชั้นที่เป็นตัวกระติบ (ชั้นใน) และส่วนที่เป็นฝา เส้นตอกของส่วนที่เป็นฝามีจำนวนมากกว่าชั้นในเสมอ กล่าวคือเกินชั้นในประมาณ 1-2 คู่ การเพิ่มจำนวนเส้นตอกทำให้มีขนาดพอที่จะนำมาสวมเข้าด้วยกันได้ การสานตัวกระติบและฝา มิได้มีความแตกต่างกันอะไรเลย จึงมีเพียงแต่การเพิ่มจำนวนเป็นตอกเท่านั้น ส่วนสายที่สานแล้วแต่ช่างกำหนด แต่จะอยู่ในโครงสร้างของส่วนประเภทยลายสอง



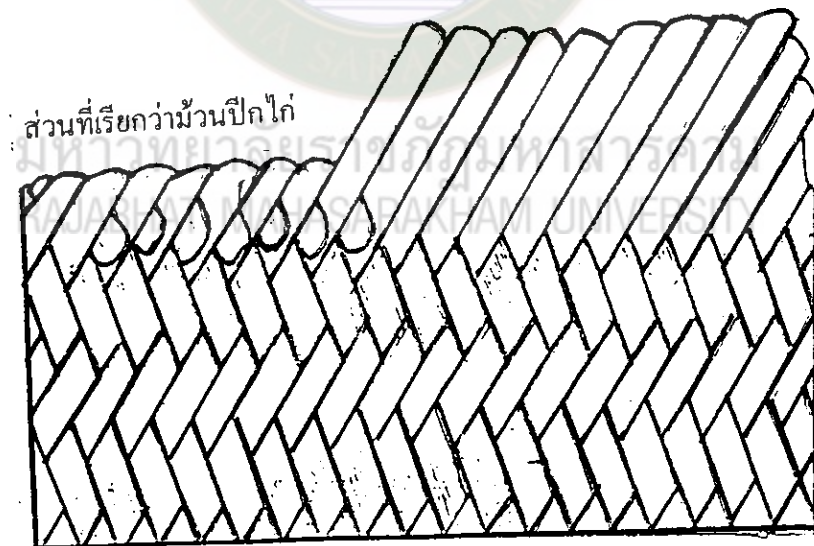
ภาพที่ 14 แสดงลักษณะการสานลายสองเวียน

2. เมื่อสานครบตามจำนวนเส้นตอกที่ต้องการ จึงนำปลายตอกมาต่อเข้าด้วยกัน อาจนำมาสานรอบเข้าที่เข้า เพื่อเป็นการช่วยพยุงแผ่นเส้นตอก เนื่องจากการสานในตอนแรก จะสานลายสอง เมื่อนำมาต่อเข้าด้วยกัน ก็จะเป็นลายสองเช่นเดียวกันกัน (การต่อปลายแผ่นตอก ทั้งสองข้างศัพท์ช่างเรียกว่า "การจอดแผ่นตอก") จากนั้นจึงนำเชือกมามัดรอบแผ่นตอก แผ่นตอกซึ่งต่อเข้ากันเป็นทรงกระบอก เพื่อป้องกันมิให้เส้นตอกแยกออกจากกัน เปลี่ยนจากการสานลายสองเวียนเป็นลายสองขึ้น (การเปลี่ยนลายหรือการเริ่มสานศัพท์ช่างเรียกว่า "การไปตอก") สานด้วยลายสองขึ้น 14-15 รอบ จึงเปลี่ยนเป็นการสานลายสองเวียน เวียนอีก ประมาณ 2-3 รอบ



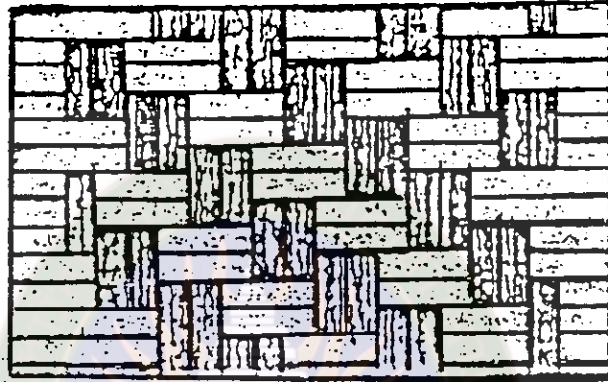
ภาพที่ 15 แสดงการสานแบบลายสองเวียนและลายสองขึ้น

การสิ้นสุดการสานในตอนนี้เป็น การซ้อนเงื่อนตอก เพื่อป้องกันมิให้แถวปลายของเส้นตอกแยกออกจากกันศัพท์ช่างเรียกว่า “ม้วนเงื่อนตอก” (ศัพท์บางกลุ่มเรียกว่า “ม้วนปีกไก่”)

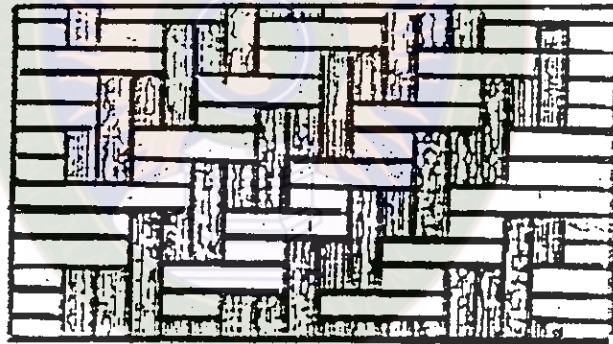


ภาพที่ 16 แสดงการม้วนเงื่อนตอกหรือม้วนปีกไก่

เส้นตอกอีกข้างที่เหลือ ซึ่งมีความยาวเท่ากับส่วนที่สานเสร็จในช่วงแรกและเส้นตอกข้างที่ยังไม่สานนี้ อาจเปลี่ยนมาเป็นลายสานแบบคุป ลายนี้ดูโครงสร้างโดยรวมจะคล้ายกับลายสอง เหตุที่ช่างมักจะเปลี่ยนสานลายนี้ เพราะสานได้รวดเร็ว ซึ่งปกติการสานลายสอง การยกเส้นตอกจะเป็นการยกเพียง 2 ข้าม 2 แต่ลายคุปจะข้าม 3 ยก 4 ปล่อยสองดังภาพ



ด้านที่หนึ่ง

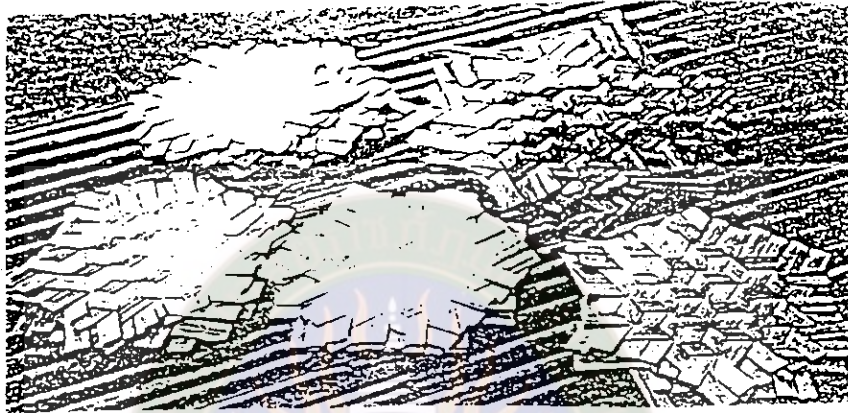


ด้านที่สอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

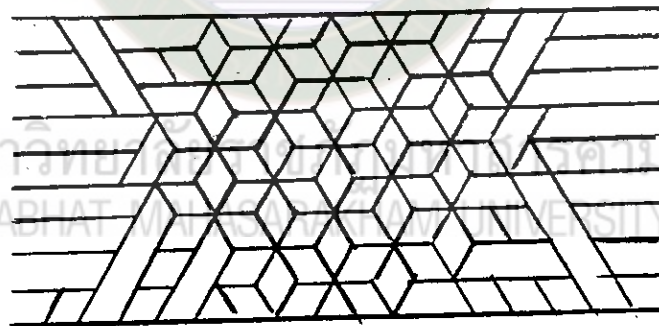
ภาพที่ 17 แสดงการสานลายคุป
การสานจะสิ้นสุดโดยการสานลายสองเวียนอีก 2-3 รอบ ม้วนเก็บเส้นตอกด้วยลายม้วนปีกไก่ ส่วนที่เป็นลายคุปมักจะเป็นผนังด้านในเสมอ เพราะความหนาแน่นของการมัดของเส้นตอกมีไม่มาก อาจทนแรงเสียดสีไม่ดีเท่ากับลายสอง ลายคุป จึงพับให้มาเป็นผนังด้านใน ลายสองจะพับให้ออกมาเป็นผนังด้านนอก เหตุผลของการพับให้เป็นสองชั้น ก็เพื่อจะให้มีความหนาแน่นมากขึ้น

3. การสานฝาปิด (ศัพท์ช่างเรียกว่า "ฝาคุ หรือ อัดคุ") เป็นการสานเพื่อปิดช่องว่างบนฝากระติบ (หากเป็นตัวกระติบช่องว่างจะเป็นกัน เพราะในตัวกระติบและฝากระติบสานในลักษณะเดียวกันเพียงแต่เป็นการกลับข้างกัน จุดสังเกตว่าเป็นฝาหรือตัวกระติบ ฝากระติบมักจะใหญ่กว่าตัวกระติบเสมอ) การสานฝาอัดคุ มักจะสานด้วยลาย เผลว และลายซัดถักซิด



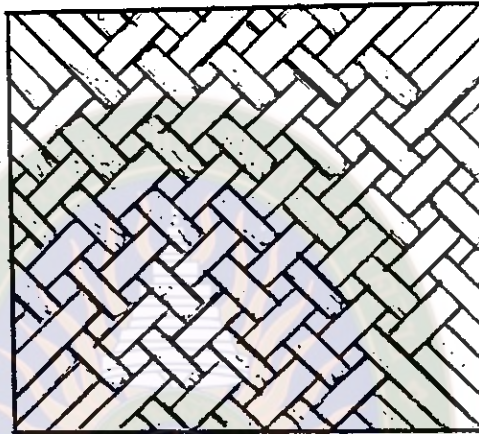
ภาพที่ 18 แสดงฝาอัดคุที่สานด้วยลายเผลว

วิธีการสาน นำเส้นดอกปิ่นที่เตรียมไว้สานขัดเข้าด้วยกันด้วยลายเผลว



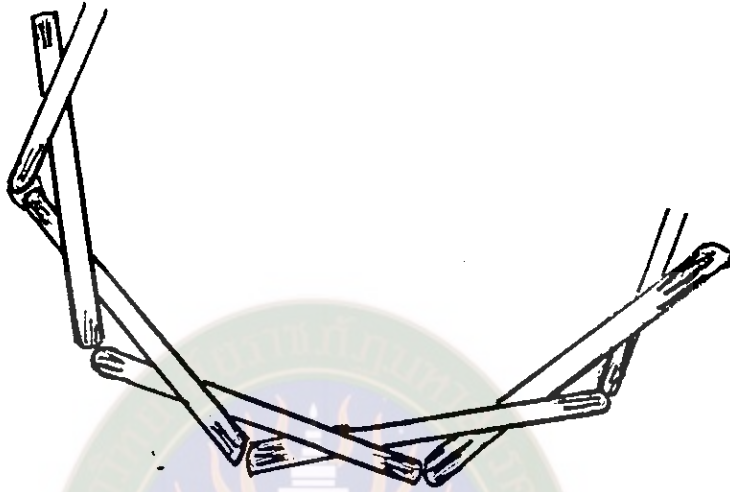
ภาพที่ 19 แสดงการสานลายเผลว

เมื่อสานด้วยลายเฉลว แล้วนำดอกสอดเข้าช่องว่างของจุดกึ่งกลางลายเฉลวและเริ่มขัดดอกสานด้วยลายขัดถักซิด จนได้ขนาดตามต้องการ ทั้งสองลายจะอยู่ในลักษณะซ้อนกัน เส้นดอกที่ใช้สานทั้งหมดทั้งลายเฉลวและลายขัดรวมกันประมาณ 60 เส้น (ดังนั้นขึ้นอยู่กับขนาดเส้นดอก และขนาดของกระติบข้าวด้วย)



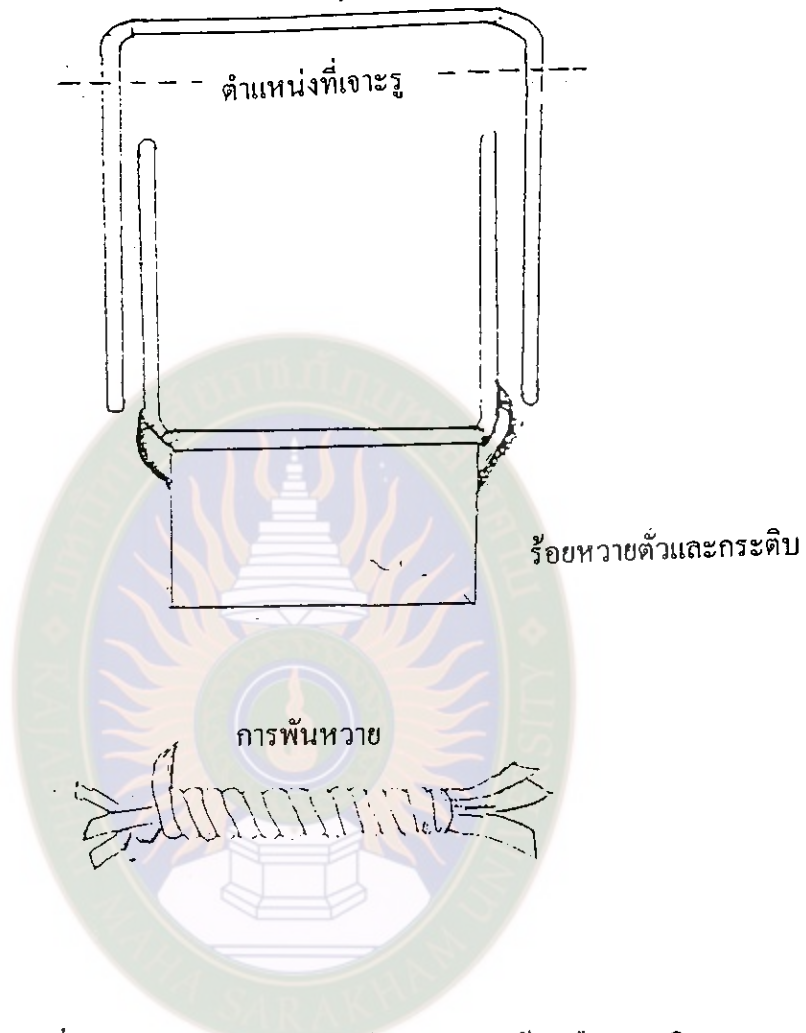
ภาพที่ 20 แสดงลักษณะลายขัดถักซิด

4. การสานขอบ เป็นขั้นตอนเกือบสุดท้าย เพราะขั้นตอนถัดไปเป็นขั้นตอนที่ง่าย และทำในลักษณะเดียวกัน การสานขอบเริ่มจากการนำฝ้ายด้ายที่สานเสร็จเรียบร้อยแล้วให้มีขนาดพอดีกับส่วนที่เป็นช่องว่างฝ้ายและกัน ใช้ดินสอดขีดตามรูปทรง เพื่อที่จะให้ทราบว่าจะตัดเอาส่วนเฉพาะส่วนที่ต้องการ คือ ส่วนที่เป็นวงกลม ตัดส่วนที่ไม่ต้องการโดยมีดโต้ วางทาบตามเส้นที่ขีดไว้ใช้ก้อนทุบสันมีด เพื่อให้เส้นดอกส่วนที่ไม่ต้องการขาดออก จากนั้นพับบริเวณริมสุดของฝ้ายและตัวกระติบ 2-3 เซนติเมตร (พับให้ริมดอกเข้าข้างใน) ผนังนอกชั้นในเมื่อพับแล้วจะอยู่ในระนาบเดียวกัน นำฝ้ายด้ายที่ตัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ซ้อนเข้าระหว่างส่วนที่พับผนังด้านใน และด้านนอกจะแนบแผ่นฝ้ายด้าย แล้วเย็บด้วยหวาย ที่เตรียมไว้ด้วยลายด้นถอยหลัง



ภาพที่ 21 แสดงลักษณะการแนบของผนังด้านนอก และด้านในของกระติบ และเย็บแบบคั่นถอยหลัง

ทั้งฝาและตัวกระติบก็ทำในลักษณะเดียวกัน เมื่อขอบเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงนำดินที่เตรียมไว้มาตัด และขุดให้พอดีตามต้องการ โดยปกติจะเย็บริมด้านบนที่ติดกับตัวกระติบขอบของดินกระติบจะทับกับส่วนที่เย็บสายคั่นถอยหลังของกระติบ การมัดยึด ดินกระติบ และตัวกระติบ จะเจาะรูสำหรับร้อยหวายเพื่อมัดยึดให้แน่นส่วนที่หูจะทำได้สำหรับการใช้ด้ายในลอนเพื่อทำเป็นสายสำหรับห้อย และสะพาย จะทำส่วนบนสันของฝาเจาะให้ได้กึ่งกลาง การร้อยด้ายจะร้อยผ่านหูทั้งสองข้างสอดโอบกันของกระติบ เพื่อที่จะพยุงน้ำหนักหมด หากร้อยหรือเจาะหูไม่ได้กึ่งกลางเมื่อบรรจุข้าวเหนียวจะทำให้เอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง ในที่สุดฝาและตัวของกระติบข้าวจะหลุดออกจากกัน (ศัพท์ทางช่างเรียกว่า "กระติบข้าวมัดขัด") ทำให้ข้าวเหนียวร่วงจากกระติบข้าว



ภาพที่ 22 แสดงลักษณะการมัดตื้นและเจาะรูร้อยเชือกกระติบ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

6. ผลผลิต ราคา รายได้ และการจำหน่าย

รายได้โดยเฉลี่ยในรอบปีอย่างน้อย 40,000 ต่อปี รายได้ในการสานกระติบข้าวมีความแน่นอน เพราะสินค้าสามารถจำหน่ายได้ตลอดปี การนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่าย จะมีการรวมผลิตภัณฑ์ไว้ที่บ้านของประธานกลุ่มและมีพ่อค้าคนกลางมารับสินค้าเพื่อนำไปจำหน่ายต่อสำหรับราคาที่ทางกลุ่มตั้งไว้มีดังนี้

- | | |
|-----------------------|---------------------|
| 1. กระติบข้าวขนาดใหญ่ | ราคากล่องละ 150 บาท |
| 2. กระติบข้าวขนาดกลาง | ราคากล่องละ 30 บาท |
| 3. กระติบข้าวขนาดเล็ก | ราคากล่องละ 15 บาท |

7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพนี้

ผู้ผลิตกระติบข้าวได้แสดงความคิดเห็นว่าการประกอบอาชีพนี้อยู่ในระดับดีเพราะช่วยสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับครอบครัว การจำหน่ายมีพ่อค้าคนกลางมารับสินค้าไปเองทำให้ประหยัดต้นทุน แนวโน้มในอนาคตการประกอบอาชีพนี้ดีขึ้น ดูได้จากยอดการสั่งซื้อที่มีเพิ่มมากขึ้น มีการรวมกลุ่มของสมาชิกใหม่เพิ่มมากขึ้น

8. ปัญหาและอุปสรรค

ผู้ผลิตกระติบข้าวประสบปัญหาด้านสุขอนามัย เนื่องจากการสานต้องใช้เวลาานานทำให้เกิดการปวดเมื่อยตามร่างกาย วัสดุและอุปกรณ์มีราคาแพงขึ้นเพราะราคาน้ำมันในระยะยาวไม่ไผ่และหวายหายากขึ้น ทำให้ต้องซื้อจากพ่อค้าคนกลางหรืออาจต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศ ฤดูฝนมีผลมากต่อผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้เกิดรา สินค้าคุณภาพต่ำลง ทำให้ยอดการผลิตลดลงในช่วงฤดูฝน

4. สาเหตุที่ทำให้กลุ่มผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่บ้านลุ่มพุกไม่ประสบความสำเร็จจนได้รับรางวัลสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในระดับจังหวัด (5 ดาว)

จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตมีความเห็นว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้กลุ่มจักสานบ้านลุ่มพุกไม่ประสบผลสำเร็จดังที่คาดหวังในระดับประเทศ ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า

ปัจจัยด้านการผลิต

สามารถผลิตได้ซ้ำในปริมาณและคุณภาพใกล้เคียงของเดิม แต่ไม่สามารถผลิตได้เหมือนเดิม 100 %

ปัจจัยด้านการตลาด

1. การจำหน่ายสินค้า ยังเป็นการจำหน่ายในพื้นที่ภายในจังหวัดและต่างจังหวัด ไม่สามารถส่งออกไปยังต่างประเทศได้
2. รายได้ในการจัดจำหน่ายสินค้า เทียบกับปีที่ผ่านมา เพิ่มขึ้นร้อยละ 25 ขึ้นไปแต่ไม่ถึงร้อยละ 50

ปัจจัยด้านความเข้มแข็งของชุมชน

1. การระดมทุนยังต้องได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐ ยังไม่สามารถระดมทุนด้วยตนเอง
2. มีการบันทึกบัญชีอย่างง่าย ยังไม่มีการจัดทำเป็นระบบบัญชีมาตรฐาน

ปัจจัยด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์

1. รูปแบบ สี สัน ขนาด และองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดเป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา
2. ไม่มีการพัฒนา สร้างสรรค์ในลักษณะที่แปลกใหม่

ปัจจัยด้านเรื่องราวหรือตำนานผลิตภัณฑ์

กลุ่มจักสานบ้านลุมพุกมีเรื่องราวเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ แต่ไม่มีการนำเสนอที่ชัดเจน คือไม่มีเอกสารหรือคำอธิบายประกอบเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์

ปัจจัยด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์กระติบข้าวไม้ไผ่ของบ้านลุมพุก ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จาก (มผช.) ขาดความประณีตในการดูแลเรื่องรายละเอียดปลีกย่อย และที่สำคัญยังไม่ได้รับรางวัลในระดับประเทศ

สรุปผลการตัดสินใจในการคัดเลือกผลิตภัณฑ์เบื้องต้นของทางจังหวัด

1. รูปแบบและองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ขาดความประณีต เพราะการจักสานเขี้ยวริมยังไม่เรียบร้อย
2. การตกแต่งสำเร็จ ยังคงใช้วัสดุดั้งเดิมคือเส้นเอ็น ไม่มีการพัฒนาทดลองใช้วัสดุแบบอื่น ซึ่งอาจทำให้เกิดความสวยงามมากขึ้น
3. ไม่มีการจัดทำบรรจุภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม ยังคงใช้การร้อยกระติบเป็นกลุ่มในการจัดส่ง